

שאלה: אמירת קדיש או קדושה, הם דברים עליונים. אבל אם אני רוצה להגיד שיר ושבח האל, מפני מה אני מוגבל לא להגיד ביחידות? מפני מה מותר רק כשיש מנין של עשרה?

תשובה: ההבדל בין יחיד לבין הכלל, הוא עצום מאד. מהר"ל הניח אבן יסוד ואמר "כי הכללים יש להם דבקות גמור בה' יתברך" (אבות ג, י). מה ההגיון בדבר? אלא הסבירו דבריו שהכלל יש בו שלימות, כי אף שיש בהם אנשים שיש בהם ליקויי מדות רעות או חסרונות, יש אחרים בציבור ההוא שיש בהם מדות טובות אלו ומשלימים עליהם. יבואו אלו ויחפו על אלו. ולכן בלעם שרצה לקלל את ישראל, אמר לו בלק "אפס קצהו תראה, וכולו לא תראה" (במדבר כג, יג). כלומר תוכל להזכיר רוע שבהם אם תראה אנשים פרטיים שבהם, אבל אם תראה מכלול הציבור, לא יהיה מקום לקללה לחול עליהם.

חז"ל (ברכות כא, ב) קבעו כי כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה אנשים שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ויקרא כב, לב) ולמדו זאת מגזירה שוה, מפני עדת המרגלים, שהיו עשרה.

מה הטעם הרעיוני של מספר עשרה? מסביר מהר"ל (נתיבות עולם, תורה פרק א) כי מספר עשר הוא התחלת הכלל. "כי מספר עשרה מורה על דבר שיש בו רבוי והוא כלל אחד מקושר כי כך הם עשרה, כי עד ט' מספר הפרטי שכל אחד מחולק לעצמו, אבל עשרה הוא מספר כללי שהכל הוא אחד מקושר".

כלומר יש כאן כיתה, יש כאן כלל, הפועלים בצוותא. הביא מהר"ל (גור אריה על שמות יב, ו) ראייה נוספת ליחודיות של מספר "עשר" ולמעלה. "כי עד עשרה הוא מנין הפשוט, ומן עשרה ואילך מונה מספר מורכב י"א י"ב" וכו'. אומרים אחד עשרה, שתיים עשרה, שלוש עשרה. כלומר העשרה הם קובץ אחדותי.

יש לכלל חשיבות עליונה, מה שאין לאדם יחיד בודד. לכן המצוה לחבר יחד לכל דבר שבקדושה עשרה אנשים. (ראה "גור אריה" לבראשית לז, לג).